המקנא פרק ראשון סוטה

י:

נוח לו לאדם שיפיל את עצמו לתוך כבשן האש. כדאמר כפ' הזהב (ב"מ דף נח:) כל היודעין בניהם עולין חוץ מן המלבה ומן מיניהו המלבין פני חבירו ברבים ואומר נמי (שם עט.) נוח לו לאדם שיכעול קפק אחת מים ואל ילבין פני חבירו ברבים מנלן מדוד וגרלה המי אלא ויקריא. למד לבריות לקרות שם כשם ה' אל עולם: **כילד לאחר שאכלו ושתו.** משלו היו עומדין לברכו לאברהם והוא אומר להם וכי משלי אכלתם: **שלכסתה פניה בביה חמיה.** ולא רלה אותה כל הימים שגדלה בביתו לפיכך לא הכיר בה(ו): **אמון.** אביו של ישעיהו ואמליה מלך יהודה אמים הוו ואמליה מזרע דוד היה ואמון אחיו נביא היה. אלמא נביאים נפיק מינה: **היא מיפולאת.** הוי משמע לשון הולאה בעל כרחה. היא מולאת משמע לשון מליאה: **סימניה.** מומתו ופמיליו ומטה. שבא שמאל שהוא אר של אדום וריחקן כדי שתשרף ולא יגלה דוד ממנה(ז) המכה את אדום בגיא מלחה(ח): **יונא אלא רחוקים.** על עסקי הרחקה שנעשו סימניה רחוקים: **לדוד מכסה.** לאותה (ט) שהיתה רחוקה ועומדת לגאת ממנה דוד: **שהוא מך.** עניו: **ופס.** תמיס בדרכיו: **מכפו שמה.** מקום מילה שהוא רחוי למכה היה תם ושלא שלא הולרך לתקרו: **ד"א כשם שנקטנותו.** קודם שמלך: **כך בגדולתו.** לאחר שמלך. ולשון מכתם שהיתה תמה מכתו מתחלתו ועד סופו לא נחסר ענוותנותו ולא נשתנית: **והיא שלחה וגו' לאיש אשר אלה לו.** ולא שלחה לו לאמר ממך אני הרה והרי סימנין שלך: **ואימא ליה מימר.** לשלוח אמור לו שממנו אני הרה ואלו סימניו: **ואל יכלין בו.** אף זו נוח היה לה ליסרף ואל תלבין פניו לפיכך שלחה לו אם יודה ויגלה הוא עלמו את הדבר יגלה ואם לאו אשרף ולא תגלה היא את הדבר: **בהכר בישר אל אביו.** דבר שנלטער בו ובהכר בשרוהו: **מנא ידע.** שממנו היא מעוברת שמא אף אחרים באו עליה: **ואמר.** בת קול אמרה: **כבושים.** דברים עלומים שנגזרו מלפני שיצאו מזו מלכים ואי אפשר לצאת אלא מיהודה דכתיב (בראשית מט) גור אריה יהודה. כבושים דברי סתר גזירת המלך כמו בהדי כבשי דקודשא בריך הוא למה לך בברכות (דף י.) גבי חזקיה: **כיון שידעה.** שידע בה שהיא לדקת ולשם שמים נתכוונה: **מקץ ימים לימים.** משנה לשנה שנזיר עולם היה ומגלח ל' אחת ל"ב חודש: **דקריב רישיה לגבי גופיה.** שהיה רלאו מושלך רחוק מגופו וקירבו: **שלקח מקח רע לעצמו.** והכי קאמר קרא ואבשלום בני בני אבשלום לקח לו את המלכה הזאת בחיי ויצא לו את מלכת אשר בעמק המלך: **עלה עמוקה.** של הקב"ה שהוא מלך עולם שגזר על דוד כן במעשה בת שבע: **כיני מקיים** אלא ויקריא מלמד שהקריא אברהם אבינו לשמו של הקב"ה בפה כל עובר ושב כיצד לאחר שאכלו ושתו עמדו לברכו אמר להם וכי משלי אכלתם משל אלהי עולם אכלתם הודו ושבחו וברכו למי שאמר והיה העולם ויראה יהודה ויחשבה לזונה כי כסתה פניה משמה דכסתה פניה חשבה לזונה א"ר אלעזר שכסתה פניה בבית חמיה דא"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל כלה שהיא צנועה בבית חמיה זוכה ויוצאין ממנה מלכים ונביאים מנלן מתמר נביאים דכתיב חזון ישעיהו בן אמוץ מלכים מדוד (ט) ואמר רבי לוי דבר זה מסורת בידינו מאבותינו אמוץ ואמציה אחים הוו היא מוצאת היא מיתוצאת מיבעי ליה א"ר אלעזר לאחר שנמצאו סימניה בא סמאל וריחקן בא גבריאל וקירבן היינו דכתיב למנצח על יונת אלם רחוקים לדוד מכתם א"ר יוחנן משעה שנתרחקו סימניה נעשית כיונה אילמת לדוד מכתם שיצא ממנה דוד שהיה מך ותם לכל דבר אחר מכתם שהיתה מכתו תמה שנולד כשהוא מהול דבר אחר מכתם כשם שבקטנותו הקטין עצמו אצל מי שגדול ממנו ללמוד תורה כך בגדולתו (ט) והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה ותימא ליה מימר אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב ואמרי לה אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא ואמרי לה אמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים מנלן מתמר הכר נא א"ר חמא ברבי חנינא בהכר בישר לאביו בהכר בישרוהו בהכר בישר הכר נא הכתנת בנך היא בהכר בישרוהו הכר נא למי נא אין נא אלא לשון בקשה אמרה ליה בבקשה ממך הכר פני בוראך ואל תעלים עיניך ממני ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני היינו דאמר רב חנין בר ביזנא א"ר שמעון חסידא יוסף שקדש ש"ש בסתר זכה והוסיפו לו אות אחת משמו של הקב"ה דכתיב עדות ביהוסף שמו (ט) יהודה שקדש ש"ש בפרהסיא זכה ונקרא כולו על שמו של הקב"ה כיון שהודה ואמר צדקה ממני יצתה בת קול ואמרה אתה הצלת תמר ושני בניה מן האור חייך שאני מציל בזכותך ג' מבניך מן האור מאן נינהו חנניה מישאל ועזריה צדקה ממני מנא ידע יצתה בת קול ואמרה ממני יצאו כבושים ולא יסף עוד לדעתה אמר שמואל סבא חמוה דרב שמואל בר אמי משמיה דרב שמואל בר אמי כיון שידעה שוב (ט) לא פסק ממנה כתיב הכא ולא יסף עוד לדעתה וכתיב התם קול גדול ולא יסף: אבשלום נתגאה בשערו וכו': ת"ר אבשלום בשערו מרד שנאמר וכאבשלום לא היה איש יפה וגו' ובגלחו את ראשו (וגו') והיה מקץ ימים לימים אשר יגלח כי כבד עליו וגלחו ושקל את שער ראשו מאתים שקלים באבן המלך תנא אבן שאנשי טבריא ואנשי ציפורי שוקלים בה לפיכך נתלה בשערו שנאמר (י) ויקרא אבשלום לפני עבדי דוד ואבשלום רוכב על הפרד ויבא הפרד תחת שובך האלה הגדולה (ד) ויאחז ראשו באלה ויותן בין השמים ובין הארץ והפרד אשר תחתיו עבר [שקל ספסירא בעא למיפסקיה] תנא דבי רבי ישמעאל באותה שעה (ט) נבקע שאול מתחתיו (י) וירגז המלך ויעל על עליית השער ויבך וכה אמר בלכתו בני בני [אבשלום] מי יתן מותי אני תחתיך אבשלום בני בני והמלך לאט את פניו ויזעק המלך קול גדול בני אבשלום אבשלום בני בני הני תמניא (ו) בני למה שבעה דאסקיה משבעה מדורי גיהנם ואידך איכא דאמרי דקריב רישיה לגבי גופיה ואיכא דאמרי דאייתיה לעלמא דאתי (ד) ואבשלום לקח ויצב לו בחייו מאי לקח (ט) אמר ריש לקיש שלקח מקח רע לעצמו את מצבת אשר בעמק המלך וגו' א"ר חנינא בר פפא בעצה עמוקה דכתיב

מלקמן (שם. ע"ש בגמ'). זכה ונקרא כולו. שם כן תרגמה אותיות כולו בגמא של יהודה (שם). קול גדול ולא יסף. לא פסק. קול שכינה אינו פוסק (סנהדרין יז.)

נמ א מיי' פ"ו מהלכות דעות הלכה ה' (וס"ג מהל' תשובה הל' יד וס"ג מהל' מוכר הל' ז ופוס"ע פו"מ פי' מכ פפי' לגן):

תורה אור השלם

1. וַיַּרְאֶה יְהוּדָה וַיַּחְשְׁבֵהָ לְזוֹנָה כִּי כִסְּתָה פָּנֶיהָ:
בראשית לח טו
2. חֲזוֹן יְשַׁעְיָהוּ בֶן אָמוֹץ אֲשֶׁר חָזָה עַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם בִּימֵי עֻזִּיָּהוּ יוֹתָם אָחָז יְחִזְקִיָּהוּ מַלְכֵי יְהוּדָה: ישעיהו א א
3. הִוא מוֹצֵאת וְהִיא שִׁלְּחָה אֶל חֹתְנָהּ לֵאמֹר לְאִישׁ אֲשֶׁר אֵלֶּה לּוֹ אָנֹכִי הָרָה וַתֹּאמֶר הַכֶּר נָא לְמִי הַחֹתֶמֶת וְהַפְּתִילִים וְהַמַּטֶּה הָאֵלֶּה: בראשית לח כה
4. לַמְנַצֵּחַ עַל יוֹנַת אִלֶּם רְחֹקִים לְדָוִד מִכְתָּם בְּאָחֹז אֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים בְּגַת: תהלים נו א
5. וְיִשְׁלְחוּ אֶת כְּתֹנֶת הַפַּסִּים וְיָבִיאוּ אֶל אֲבִיהֶם וְיֹאמְרוּ זֹאת מָצָאנוּ הָכֶר נָא הֲכְתֹנֶת בִּנְךָ הִוא אִם לֹא:
בראשית לז לב
6. וַיֶּכֶר יְהוּדָה וַיֹּאמַר צָדְקָה מִמֶּנִּי כִּי עַל כֵּן לֹא נְתַתִּיהָ לְשֵׁלָה בְנִי וְלֹא יָסַף עוֹד לְדַעְתָּהּ:
בראשית לח כו
7. עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם שְׂפַת לֹא יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע:
תהלים פא ו
8. אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דַּבֵּר יְיָ אֶל כָּל קְהַלְכֶם בְּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הֶעָנָן וְהָעֲרָפֶל קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָף וַיְכְתְּבֵם עַל שְׁנֵי לֻחוֹת אֲבָנִים וַיִּתְּנֵם אֵלָי:
דברים ה יח
9. וְכַאֲבְשָׁלוֹם לֹא הָיָה אִישׁ יָפֶה בְּכָל יִשְׂרָאֵל לְהִתְהַלֵּל מְאֹד מִכַּף רַגְלוֹ וְעַד קָדְקֹדוֹ לֹא הָיָה בּוֹ מוּם: שמואל ב יד כה
10. וַיִּקְרָא אַבְשָׁלוֹם לִפְנֵי עַבְדֵי דָוִד וַאַבְשָׁלוֹם רֹכֵב עַל הַפֶּרֶד וַיָּבֹא הַפֶּרֶד תַּחַת שׂוֹבֶךְ הָאֵלָה הַגְּדוֹלָה וַיֶּחֱזַק רֹאשׁוֹ בָּאֵלָה וַיִּתֵּן בֵּין הַשָּׁמַיִם וּבֵין הָאָרֶץ וְהַפֶּרֶד אֲשֶׁר תַּחְתָּיו עָבָר:
שמואל ב יח ט
11. וַיָּרֹז הַמֶּלֶךְ וַיַּעַל עַל עֲלִיַּת הַשָּׁעַר וַיֵּבְךְּ וְכֹה אָמַר בְּלֶכְתּוֹ בְּנִי אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְּנִי אַבְשָׁלוֹם מִי יִתֵּן מוֹתִי אֲנִי תַחְתֶּיךָ אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי: שמואל ב יט א
12. וְאַבְשָׁלוֹם לָקַח וַיִּצֶּב לוֹ בְּחַיָּיו אֶת מַצֶּבֶת אֲשֶׁר בְּעֵמֶק הַמֶּלֶךְ כִּי אָמַר אֵין לִי בֵן בַּעֲבוּר הַזְכִּיר שְׁמִי וַיִּקְרָא לַמַּצֶּבֶת עַל שְׁמוֹ וַיִּקָּרֵא לָהּ יַד אַבְשָׁלוֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה:
שמואל ב יח יח

תוספות שאנץ

וכי משלי אכלתם הודו וברכו למי שאמר והיה העולם. יש במדרש שלא רצו לברך ברצונם עד שאמר להם אברהם פרעו מה שאכלתם ושתיתם והיה אומר להם שהוא עולה למנין גדול כי היו במדבר והיה טורח גדול להביא שם המאכל והמשתה וכשראו כך כי היה רוצה אברהם שיפרעו הכל אז ברכו הקב"ה שלא ברצונם על מנת שלא יפרעו שום דבר: שכסתה פניה בבית חמיה אע"פ שהיה בלבו שהיא חמר טעה בכך לומר אחרת היא שהרי חמר צנועה היתה. ו) ל"א שכיסתה פניה בבית חמיה לא ראה אותה כל הימים שגדלה בביתו לפי' לא הכירה: יצאו כבושים דברים עלומים שנגזרו מלפני שיצאו מזו מלכים ואי אפשר לצאת אלא מיהודה דכתיב גור אריה יהודה כבושים דברי סתר ל"ה.

ו) עי' בהגהות הגי"א דגם בגרש"י ג"ל כ' הפירושים.

מסורת הש"ס

מגילה י:, ב) ב"מ עט. מכות מז: נדרים מג:, ג) [ברכות ט. סנהדרין מג: פט:], ד) [לקמן לו:], ה) [סנהדרין יח.], ו) [מכילתא קט:], ז) המקה וכו' מלת ליתא נפ"ל, ח) [מ"ב יד], ט) [שייך לענוה הבא],

הגהות הב"ח

(א) נס' דאמר ר' לוי: (ב) שם כך בגדולתו הקטין עצמו אצל מי שגדול ממנו ללמוד תורה והיא מתלמיד: (ג) שם יהיה מקדש ש"ש. נ"ב ע"ל פ' אלו נאמרין דף לו ע"ב: (ד) שם הגדולה ויחזק ולשו בגלה ויחן: (ה) שם נאותה שעה ראה בהגהם נבקע מתחתיו: (ו) שם תמניא דומני כי לומה: (ז) רש"י ד"ה שכסתה וכו' לא הכיר בה ל"א שכסתה פניה בבית חמיה וה"ק אע"פ שהיה בלבו שהיא חמר טועה היה בכך לומר אחרת היא שהרי חמר צנועה היא הס"ד: (ח) ר"ה לדוד מכתם לאותה שהיא רלויה: (ט) ר"ה שלקח וכו' לקח לו את השרידה הזאת בחיי:

גליון הש"ס

גמ' בחבר בשרוהו. כעין זה לקמן דף יג ע"ב: שם יוסף שקרים ש"ש. לקמן דף לו ע"ב: רש"י ד"ה מקץ ימים בו' אחת ל"ב חדש. ניר דף ד ע"ב:

מוסף רש"י

שהקריא אברהם אבינו לשמו של הקב"ה. על ידי אותו אשל נקרא שמו של הקב"ה אלוה לכל העולם (בראשית כא לג). שכסתה פניה בבית חמיה. לפיכך לא הכירה העולם (בראשית לח כו). עכשיו, שאף כביתי לא ראה פניה שיהא מכירה (תגילה י:) כשהיתה בבית חמיה היתה צנועה לפיכך לא תשלה (בראשית לח כו). אמון ואמציה. אחיו של ישעיה ואמליה מלך יהודה (שם). מגלן מתמר. אע"פ שהיו מוציאין אותה לשריפה לא אמרה להם ליהודה נפגלתי אלא שלחה לו לאמי שאלה לו אמרי הרה, ואם יודה הוא מעצמו יודה (ב"מ שם). אע"פ שנאת ליסרף לא נילהה הדבר אלא אם כן יגלה נשרפת (כתובות שם; וכעי"ז בראשית לח כה). ואלו בהגיעה לא תתרה אלו הסימנים של יהודה הם ולו אמי הרה, אלא לאות אשר אלה לו אמרי הרה, אם יודה יודה ואם לאו אשרף ולא אגלנו פניו (ברכות שם). יוסף שקדש ש"ש בסתר. שנתיחד עם הערוה והעמיד על עלמו וכבר את ידי (לקמן לו:). יהודה שקדש ש"ש בפרהסיא. על הים קול גדול ולא יסף. לא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com